

den ærede Landstingsmand taget aldeles feil, og dette er saameget besynderligere, som denne Sag dog virkelig kunde have gjort Krav paa at tiltrække sig ogsaa den ærede Landstingsmands Opmærksomhed, da den var en af de vigtigste Sager, der var for i det sidste Rigsdagsmøde. Nei! min Grund til den Gang at stemme imod Lovforslaget var slet ikke den, at Indenrigsministeren var imod Sagen; det vil vistnok altid være mig behageligt at kunne stemme med Indenrigsministeren og ubehageligt at stemme imod ham, men dette Hensyn afgiver, saaledes som den ærede Landstingsmand ofte vil have bemærket, ingenlunde et Motiv for min Stemmegivning. Men Indenrigsministeren havde den Gang udtrykkeligt afgivet en Erklæring, ifølge hvilken det kongelige Beto vilde blive brugt, hvis Lovforslaget gik igjennem, og, da det var min fulde Overbeviisning, at Rigsdagen ligeoverfor et saadant Brug af Betoet vilde forholde sig passiv, følede, at den ikke havde nogen som helst Magt til at soutenere sin Stilling — det var min Overbeviisning, og det forekommer mig, at den er gaaet i Dpfyldelse — saa vilde jeg ikke tage Deel i at fremkalde Anvendelsen af dette Beto. Jeg skal efter Omstændighederne ikke vige tilbage for at tage Deel i at stemme for et Forslag, som Ministeriet erklærer ikke blot at være imod men endog at ville modsætte sig paa den bestemte Maade, som der her er Tale om; men jeg vil aldrig gjøre det uden at være fuldkommen besluttet paa, derefter at gjøre det næste Skridt. Dette var med Hensyn til min Stilling; det er altsaa ingenlunde min Stilling, at jeg skulde have været imod Sagen, fordi Ministeriet var imod den, og at jeg senere, naar Sagen vandt Ministerens Billigelse, da af andre Grunde, fordi jeg selv var imod Sagen, skulde stemme imod den.

Hvad jeg nærmest ønskede at udtale, var, at ogsaa i mine Dine staaer Sagen aldeles, som den blev forladt ved den tidligere Behandling, da Thinget besluttede sig til at nedlægge et Udvalg. Hvis den ærede 4de Landstingsmand for første Kreds (Madvig) kunde have nogen Ret til at sige det med Hensyn til de af ham fremsførte Bemærkninger, troer jeg, man maa erkjende, at jeg ogsaa har den fuldeste

Ret dertil; thi med Undtagelse af, hvad den ærede 1ste Landstingsmand for 5te Kreds (Drejer) udtalte, har aldeles Intet været fremsført for at modsige det af mig klart paaviste Misforhold, hvortil man vilde komme, hvis Lovforslaget vandt Sanction, det nemlig, at, medens det sidst behandlede Lovforslag, der ikke vandt Regjeringens Billigelse, nedlagde den afgjørende Magt, hvad Communeraadene angaaer, i de større Landeieendomsbesidderes Hænder, saa nedlægger dette Lovforslag den i de mindre Landeieendomsbesidderes Hænder, og jeg bemærkede, at Grændsen, mellem hvem der skulde ansees for større Besiddere, og hvem for mindre, vistnok er noget vilkaarlig; men jeg troede at finde det almindeligt anerkjendt, at man ved 4. Trd. Hartorn passende kunde drage en saadan Skillelinie, saa at man kunde sige, at Alt, hvad der ligger nedenfor, hører til de mindre Eiendomme, og hvad der ligger over den bliver de større selvstændige Eiendomme. Jeg veed meget vel, at Ingen og heller ikke den ærede Landstingsmand kan sige, hvormange Tønder Hartorn der hører til for at danne en Gaardmand; der er Intet derom afgjort i Lovgivningen; det er en aldeles conventionel Sag. I enkelte Love vil man vel finde saadanne Bestemmelser, ifølge hvilke man skulde ansee den, der eier 1 Tønde Hartorn eller derover, for at være Gaardmand; men Enhver vil indse, at det først er ved de større Eiendomme, at en virkelig fri og uafhængig Benyttelse af Jordbruget kan tænkes at finde Sted. Herimod er Intet indvendt, og jeg tør nu antage, at der Intet kan indvendes derimod; her staae Forholdene saa klare, saa uimodsigelige, at det ikke vil kunne lykkes at fremføre nogen grundet Indvending derimod. Der er derfor aldeles Intet, som i nogen Retning skulde kunne bringe mig til for Diebliffet at stemme anderledes, end jeg under en tidligere Deel af Forhandlingerne fandt mig foranlediget til at erklære at ville stemme. Det eneste Argument, jeg fra Udvalgets Side igjennem den ærede Ordsfører hørte fremsføres for at modsige, hvad jeg havde udtalt, dog ikke nærmest for at modsige det Misforhold, jeg nylig berørte, men for at modsige det Begrundede i en Valgret, som tog Hensyn til den forskjellige Eiendomsbesiddelse, saaledes at